

ความทรงจำอันงดงาม

เกียรติศักดิ์ ชานนารถ

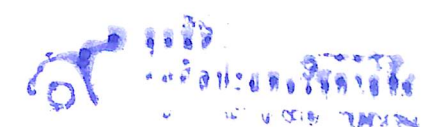
Rama IX Art Museum Foundation

ความทรงจำอันงดงาม

Rama IX Art Museum Foundation

ศาสตราจารย์เกียรติศักดิ์ ชานนารถ
ศิลปินแห่งชาติ สาขาทัศนศิลป์ (จิตรกรรม)

Rama IX Art Museum Foundation

สนับสนุนโดย

กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม
กองทุนส่งเสริมงานวัฒนธรรม

คำนำ

หนังสือ “ความทรงจำอันงดงาม” ได้จัดพิมพ์ขึ้นตามโครงการสนับสนุนการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ โดยกองทุนส่งเสริมงานวัฒนธรรม กรมส่งเสริมวัฒนธรรม มีวัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมสนับสนุน เผยแพร่การดำเนินงานด้านศิลปวัฒนธรรมของศิลปินแห่งชาติ

เนื้อหาของหนังสือเล่มนี้ เป็นการรวบรวมผลงานวาดเส้น สีน้ำ ภาพพิมพ์ สีน้ำมัน และสื่อะคริลิค ของศาสตราจารย์เกียรติศักดิ์ ชานนารท ศิลปินแห่งชาติ สาขาทัศนศิลป์ (จิตรกรรม) พ.ศ. ๒๕๔๙ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๑-๒๕๖๓ ซึ่งเป็นผลงานในสมัยที่ท่านศึกษาด้านศิลปะที่โรงเรียนช่างศิลป์ และคณะจิตรกรรมฯ มหาวิทยาลัยศิลปากร ผลงานจากการพานักศึกษาไปศึกษานอกสถานที่ ผลงานจากการเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศ รวมทั้งผลงานที่ท่านสร้างสรรค์ขึ้นใหม่ และยังไม่เคยจัดพิมพ์เผยแพร่มาก่อน

กรมส่งเสริมวัฒนธรรม มีความภาคภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งในการสนับสนุนส่งเสริมการเผยแพร่ องค์ความรู้ทางด้านศิลปะของศาสตราจารย์เกียรติศักดิ์ ชานนารท ศิลปินแห่งชาติ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาศิลปะของไทย และส่งเสริมการเรียนรู้ทางศิลปะของเด็ก เยาวชน นักเรียน นักศึกษา ครู อาจารย์ และบุคคลทั่วไป อันจะเป็นผลให้เกิดพัฒนาการทางด้านศิลปวัฒนธรรมของชาติสืบไป

(นายชาย นครชัย)
อธิบดีกรมส่งเสริมวัฒนธรรม

สารจากประธานคณะกรรมการกองทุนส่งเสริมงานวัฒนธรรม

กองทุนส่งเสริมงานวัฒนธรรม ตระหนักถึงความสำคัญของการดำเนินงานด้านศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ มีภารกิจหลักในการส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัย การพัฒนา การฟื้นฟู การอนุรักษ์ การศึกษา และการเผยแพร่งานศิลปวัฒนธรรมของบุคคล คณะบุคคล รวมทั้งหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งของภาครัฐและภาคเอกชน

ศาสตราจารย์เกียรติศักดิ์ ชานนารท ศิลปินแห่งชาติ สาขาทัศนศิลป์ (จิตรกรรม) พ.ศ. ๒๕๔๙ ศิลปินแบบผู้เป็นแบบอย่างในการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ให้แก่คนรุ่นใหม่ ท่านเป็นผู้บุกเบิก ในการใช้วัสดุสำเร็จรูปในงานศิลปะจนประสบความสำเร็จในผลงานจิตรกรรมสื่อผสม ท่านสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ อันมีคุณค่าจำนวนมาก ต่อวงการศิลปะจนเป็นที่รู้จักกว้างขวาง ผลงานของท่านมีพลัง มีความงดงามมีเอกลักษณ์ อันโดดเด่นเฉพาะตัว สะท้อนประสบการณ์ชีวิตส่วนตัว และเน้นให้ตระหนักเพื่อเข้าถึงแก่นแท้ของธรรมะ

การสนับสนุนการจัดพิมพ์หนังสือความทรงจำอันงดงาม นอกจากเป็นส่วนหนึ่งของการเผยแพร่ผลงานศิลปะของศาสตราจารย์เกียรติศักดิ์ ชานนารท แล้ว ยังช่วยบันทึกความทรงจำแห่งแนวคิดทางทัศนศิลป์อันงดงามของศิลปินแห่งชาติ และเผยแพร่ไปยังกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ เยาวชน นักเรียน นักศึกษา ครู อาจารย์ และบุคคลทั่วไป

คณะกรรมการกองทุนส่งเสริมงานวัฒนธรรมขอขอบคุณผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนที่ได้ร่วมกันสนับสนุน ทำให้โครงการนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เชื่อแน่ว่าหนังสือ ความทรงจำอันงดงาม จะเป็นประโยชน์สำหรับทุกท่าน ได้ศึกษาเรียนรู้และสืบทอดงานด้านศิลปะของศิลปินแห่งชาติ ศาสตราจารย์เกียรติศักดิ์ ชานนารท ให้คงอยู่สืบไป

(คุณหญิงปัทมา ลีสวัสดิ์ตระกูล)
ประธานกรรมการกองทุนส่งเสริมงานวัฒนธรรม
กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม

Rama IX Art Museum Foundation

สารบัญ

8	ความทรงจำอันงดงาม
11	วาดเส้น
63	สีน้ำ
75	ภาพพิมพ์
81	สีน้ำมัน
93	สีอะคริลิค
107	ผลงานสร้างสรรค์ พ.ศ. 2558-2563
121	ประวัติและการแสดงงานศิลปะ

ความทรงจำอันงดงาม

หนังสือ “ความทรงจำอันงดงาม” เกิดจากการรวบรวมผลงานวาดเส้น สีน้ำ ภาพพิมพ์ สีน้ำมัน และสีอะคริลิก จัดพิมพ์เป็นรูปเล่ม เป็นผลงานตั้งแต่ก่อนเรียนศิลปะ ผลงานตอนเรียนโรงเรียนศิลปศึกษา-ช่างศิลป์ และมหาวิทยาลัยศิลปากร ผลงานจากการพานักศึกษาไปศึกษานอกสถานที่ และผลงานจากการเดินทางท่องเที่ยวไปต่างประเทศ นอกจากนี้ ก็ได้้นำผลงานสร้างสรรค์ พ.ศ. 2558-2563 จำนวน 10 ผลงานมาจัดพิมพ์ไว้ด้วย

ภาพ “พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช” เทคนิคผง่านบนกระดาษ เขียนตอนเรียนชั้นมัธยม จำนวน 2 ภาพ ภาพหนึ่งมอบให้กับโรงเรียนไพศาลศิลป์ที่เรียนอยู่

ผมเข้าเรียนที่โรงเรียนศิลปศึกษา-ช่างศิลป์ เมื่อปี พ.ศ. 2503-2505 เป็นช่วงเวลาของการเรียนศิลปะที่มีความสุขมาก ชักชวนเพื่อน ๆ เขียนรูปตามถนนหนทางทั้งกลางวันและกลางคืน ภูเขาทองวัดสระเกศตอนกลางคืน คือสถานที่ ๆ ผมชวนเพื่อนไปเขียนหลายครั้ง แม้ปัจจุบันนี้เมื่อเห็นภูเขาทองวัดสระเกศ ความทรงจำในอดีตก็จะแจ่มชัดขึ้นมา

ตอนเรียนชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศิลปากร อาจารย์ให้ไปเขียนภาพสัตว์ ผมจึงขึ้นรถเมล์สายท่าอิฐไปเขียนที่วัดสระเกศ เพื่อไปเขียนภาพวัวที่โรงฆ่าสัตว์ถนนตก ผมไปเขียนหลายครั้งจนคุ้นเคย

ตึกเก่าตามตรอกซอกซอย คือมุมมองอันงดงามของการวาดภาพ แสงลำเพ็ງและถนนหลังโรงหนังโอเดียน มีตึกเก่าให้ผมเขียนภาพสีน้ำหลายภาพตอนเรียนมหาวิทยาลัยศิลปากร ภาพ “ตึกเก่าหลังโอเดียน” 2506

ปี พ.ศ. 2531 ผมและคณะอาจารย์เดินทางไปสหรัฐอเมริกา โดยพักอยู่ที่บ้านอาจารย์กมลและคุณนวลศรี ทัศนัญชลี อาจารย์กมลพาพวกเราดูงานศิลปะตามพิพิธภัณฑ์และแกลเลอรีต่าง ๆ ในแอลเอ ซานฟรานซิสโก และลงได้เข้าประเทศเม็กซิโก ได้ประโยชน์มากมายมหาศาล นอกจากนั้นยังพาพวกเราขึ้นไปเขียนภาพ “บ้านบนเขาในแอลเอ” เป็นมุมมองอันสวยงามที่ปกติคนทั่วไปจะขับรถขึ้นไปบนเขานี้ไม่ได้

จากแอลเอ อาจารย์กมลพาพวกเรานั่งรถเกรฮาวดีไปนิวยอร์ก ใช้เวลาเดินทาง 4 วันกว่าจะถึง โดยแวะพักดูงานศิลปะตามเมืองต่าง ๆ ที่รถวิ่งผ่าน เช่น ชิคาโก บัฟฟาโล และเลยเข้าประเทศแคนาดา เพื่อไปดูน้ำตกไนแองการา

ภาพ “มองจากตึกสูงในนิวยอร์ก” เป็นตึกสูงชั้นที่ 11 บนถนนหมายเลข 6 ที่ศาสตราจารย์ ดร.อภินันท์ ไปษยนนท์ พักอยู่ตอนไปเรียนปริญญาเอก และอาจารย์กมลพาพวกเราไปพักที่ตึกนี้ อาจารย์ทั้งสองพาชมพิพิธภัณฑ์และแกลเลอรีสำคัญ ๆ หลายแห่ง รวมทั้งพาขึ้นตึกเอ็มไพร์สเตตด้วย

ผมไปยุโรปครั้งแรกกับคณะทัวร์เมื่อปี พ.ศ. 2536 จากนั้นแยกกับคณะทัวร์ที่กรุงโรม เดินทางโดยรถไฟต่อไปเวนิสกับคณาจารย์ภาควิชาจิตรศิลป์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง “สะพานข้ามคลองในเวนิส” เป็นภาพเขียนสีอะคริลิกขนาดเล็ก ผมเดินลัดเลาะไปตามทางแคบ ๆ จนเจอมุมมองที่น่าสนใจนี้

จากเวนิสนั่งรถไฟต่อไปยังเมืองเวโรนา หลังจากเดินเที่ยวเล่นแบบนักท่องเที่ยวแล้ว ก็มาถึงสะพานข้ามแม่น้ำเวโรนา มุมมองสุดสวยจนต้องยืนเขียนรูปกลางสะพาน ภาพ “แม่น้ำในเมืองเวโรนา” เขียนด้วยสีอะคริลิกบนผ้าใบขนาดเล็ก ซึ่งจัดเตรียมไปจากเมืองไทย

ปี พ.ศ. 2538 ครบรอบ 100 ปี การจัดงานศิลปะเวนิสเบียนนาเล่ ผมและคณะศิลปินจากศิลปากรจึงเดินทางไปเวนิสอีกครั้ง ใช้เวลาที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าโดยการดูงานศิลปะและเขียนรูป

ภาพ “สะพานไม้ในเวนิส” 5 ต.ค. 2538 บ่ายแล้ว วันนี้แยกมาเขียนภาพมุมนี้คนเดียว โดยเดินข้ามไปอีกฟากของคลองแล้วเขียนเมื่อวาน รู้สึกมีอิสระที่สุดที่ได้มาเขียนภาพบนสะพาน ไม่มีใครรู้จัก ตัดขาดจากผู้คนที่ผ่านมา มีสมาธิมุ่งอยู่กับภาพข้างหน้า ที่ต้องการจะบันทึกความทรงจำไว้ในภาพเขียน

ปี พ.ศ. 2543 ภาพ “มอลิงห์โด้” และภาพ “ธารน้ำบนเขาใหญ่” เกิดจากการพานักศึกษาไปเขียนรูปที่เขาใหญ่ จึงเตรียมวัสดุอุปกรณ์ไปเขียนรูปด้วย ทั้งทำงานตามหน้าที่และสนุกกับการเขียนรูป

ปี พ.ศ. 2546 พานักศึกษาไปเขียนรูปที่วิทยาเขตชุมพร ให้นักศึกษาพักภายในอาคารของวิทยาเขต ส่วนอาจารย์หลายคนกางเต็นท์อยู่ริมหาดทราย โดยผมตั้งใจไปเขียนรูปร่วมกับนักศึกษา และจะเก็บภาพไว้เป็นที่ระลึก เพราะเป็นปีที่ผมเกษียณอายุราชการ ภาพ “หาดทรายทะเลชุมพร” และภาพ “ภูเขาริมทะเลชุมพร”

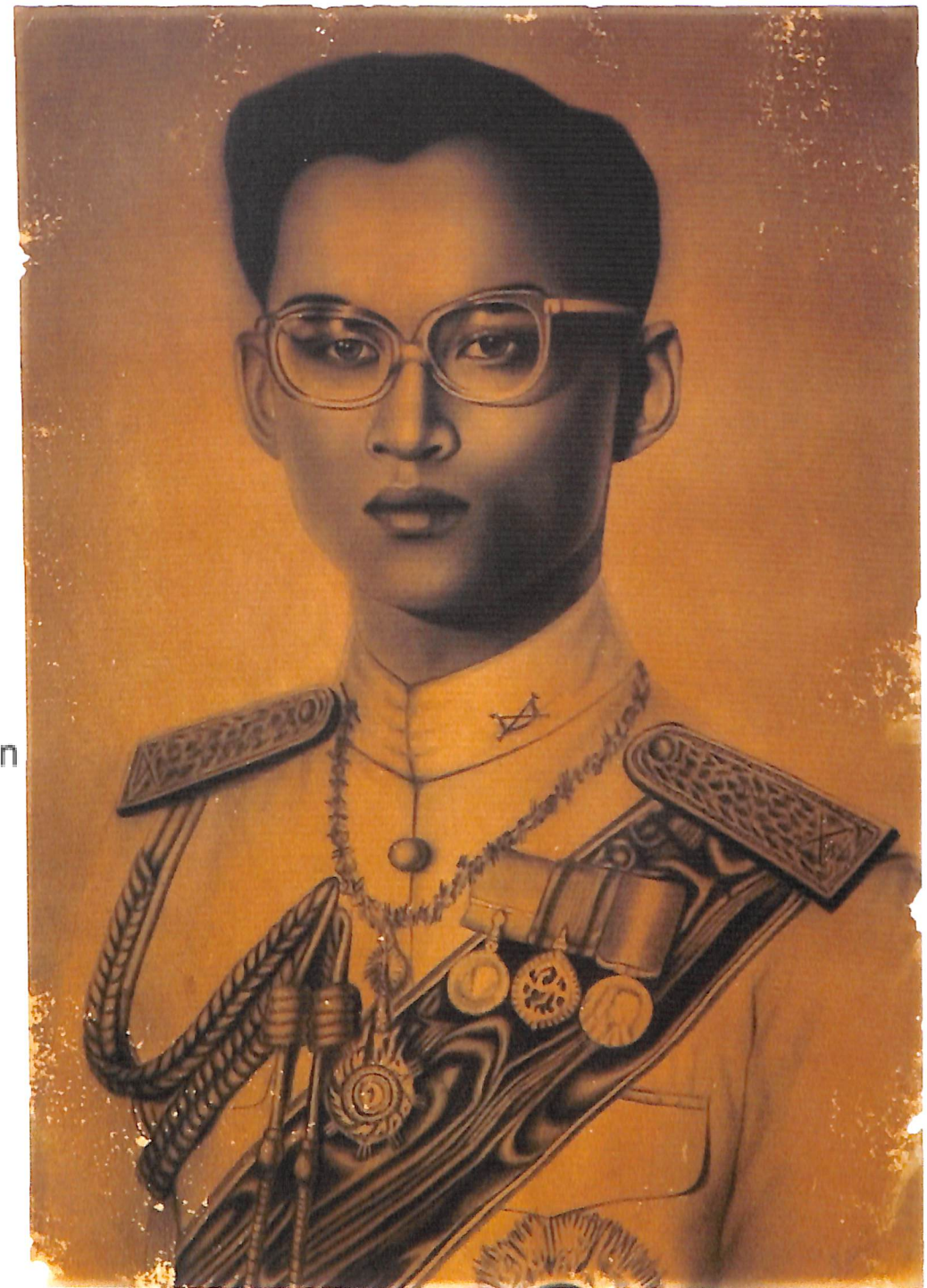
ปี พ.ศ. 2554 ผมเดินทางไปจีนกับคณะศิลปินไทยกลุ่มใหญ่ ไปเที่ยวเซี่ยงไฮ้และดูงานศิลปะในพิพิธภัณฑ์ของเมือง ภาพ “ลำน้ำจูเจียเจี้ยว” เกิดจากผู้จัดพาคณะศิลปินไทยไปเขียนภาพที่หมู่บ้านโบราณจูเจียเจี้ยว เป็นหมู่บ้านที่มีแม่น้ำลำธารหลายสายมาบรรจบกันภายในหมู่บ้าน

การระลึกย้อนเข้าไปในอดีตแห่งความทรงจำ เป็นความสุขเฉพาะตัวของผม และทำให้เกร็ดเล็กเกร็ดน้อย ตั้งแต่ 60 ปีที่ผ่านมาจนถึงวันนี้ ผุดขึ้นมาอย่างแจ่มชัดและงดงาม

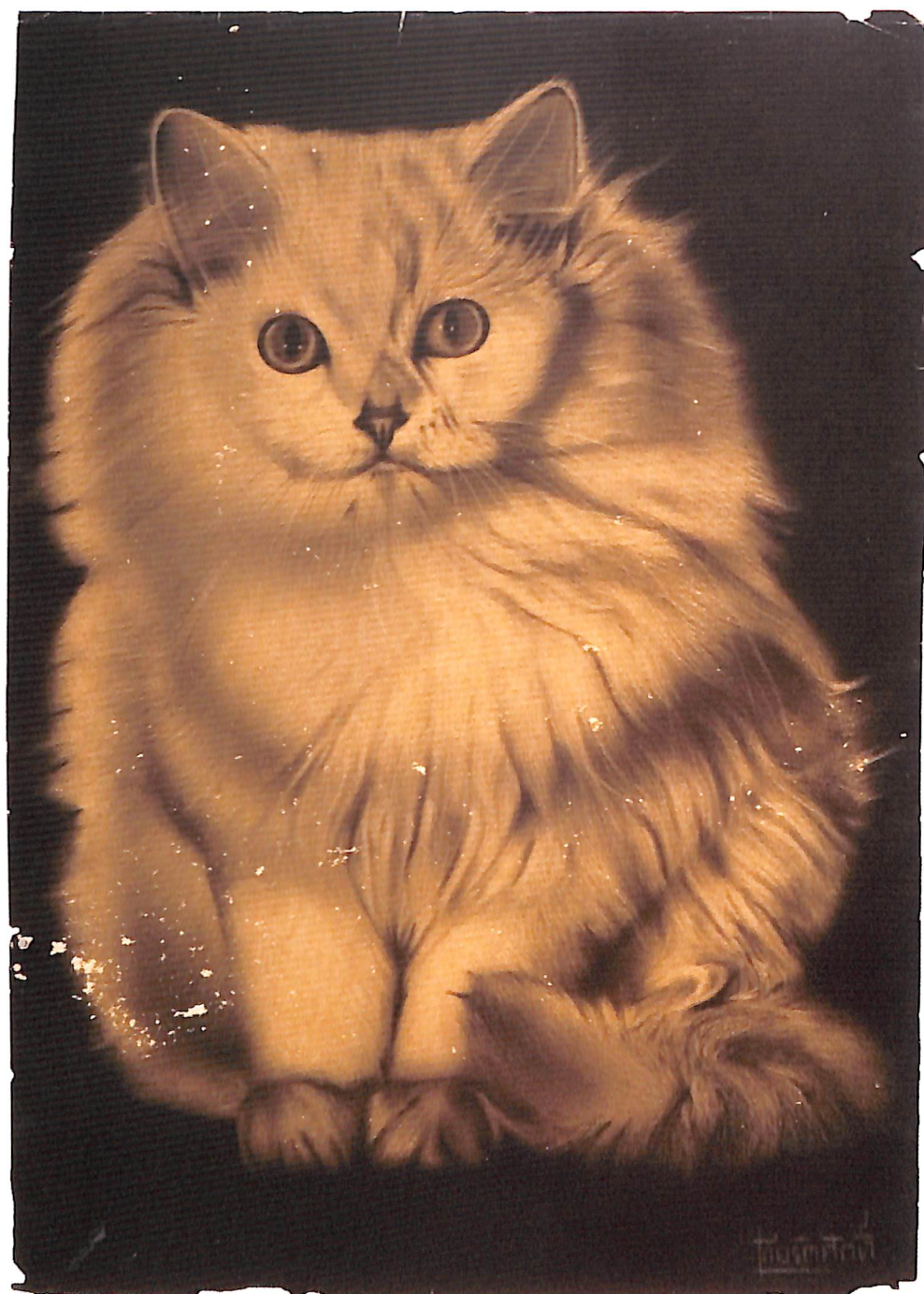
Rama IX Art Museum Foundation

วาดเส้น
2501-2538

Rama IX Art Museum Foundation

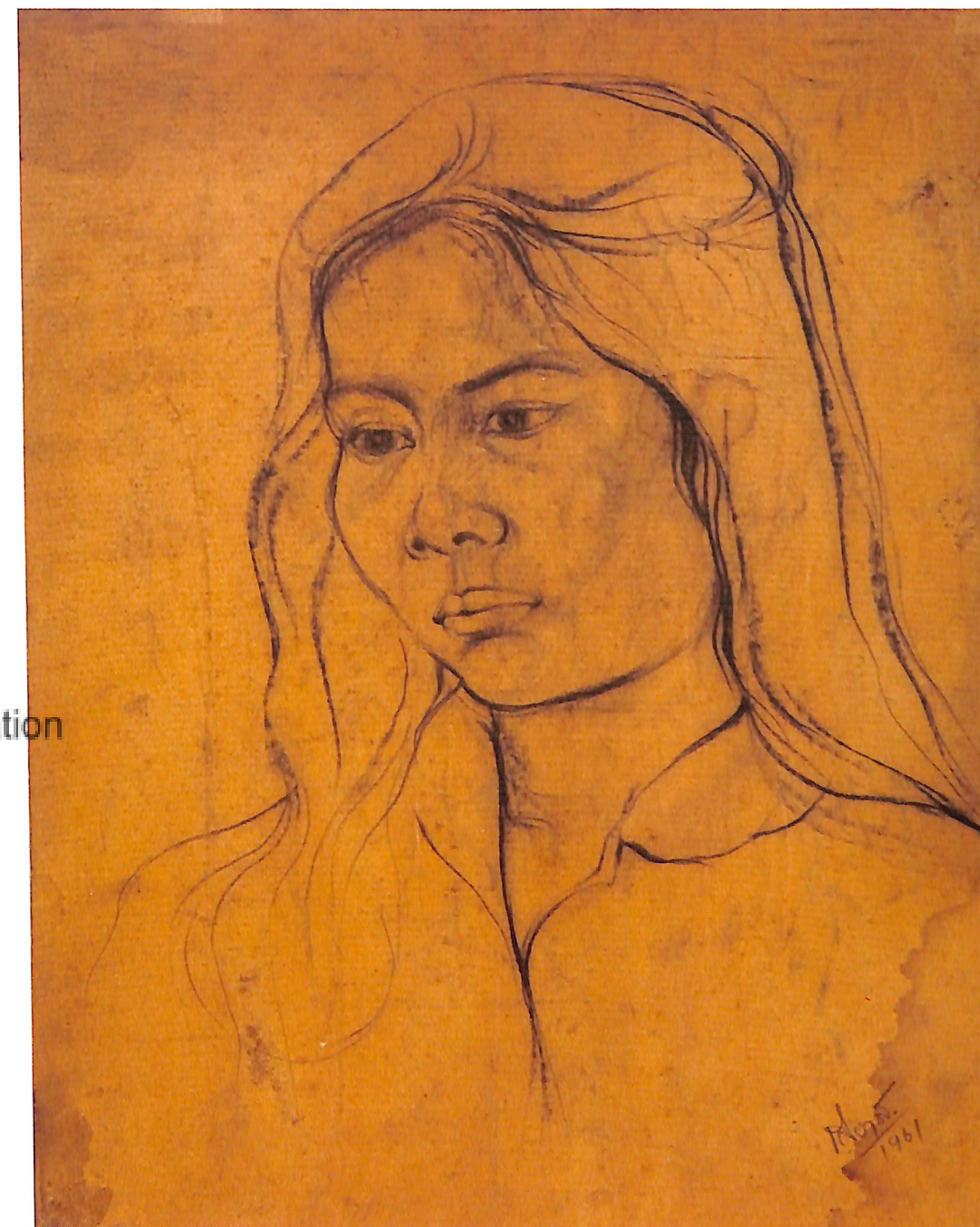

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช, 2503
ผงถ่านบนกระดาษ 60 x 40 ซม.

แมว, 2501
พวงด้านบนกระดาด 55 x 38 ซม.

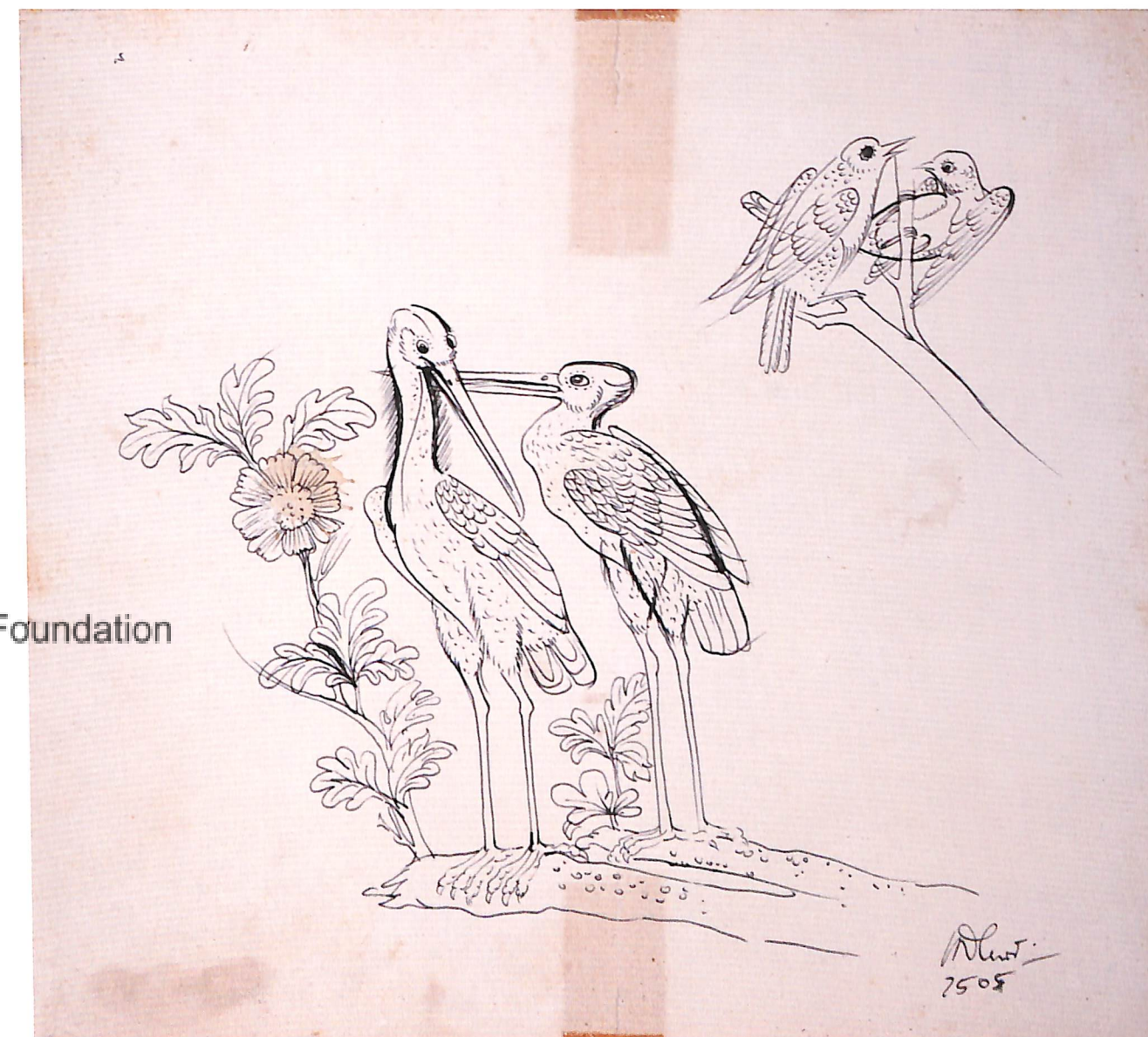
Rama IX Art Museum Foundation

อมรา, 2504
เกรียงบนกระดาด 45 x 33.5 ซม.

ภาพคัดลอกตู้พระธรรม, 2505
ปากกาและหมึกบนกระดาษ 25.5 x 24 ซม.

ภาพคัดลอกตู้พระธรรม, 2505
ปากกาและหมึกบนกระดาษ 25.5 x 25.5 ซม.